



Вересень 2009

Німецька надійність: Берлін і надалі скептично сприйматиме євроінтеграційні перспективи України

Джеймс Марсон

Німецькі глядачі, які цього місяця дивилися передвиборну "теледуель" між Ангелою Меркель і Франком-Вальтером Штайнмаєром — лідерами двох найбільших партій країни, не побачили жодного протистояння. Натомість їм показали, як обидва лідери панібратськи хвалили одне одного за співпрацю в керуванні Німеччиною протягом останніх чотирьох років. "Ви ніби стара гармонійна пара!", - сказав один з модераторів. Вікторе Андрійовичу та Юліє Володимирівно, візьміть на замітку.

Видається, що результат виборів, призначених на 27 вересня, уже відомий: відбудеться або повторення великої коаліції між Християнськими демократами (ХДС) під проводом канцлера Меркель і Соціал-демократами Штайнмаєра (СДП), або ж союз між партією Меркель і ліберальними, орієнтованими на бізнес Вільними демократами (ВДП) — останньому варіанту канцлер віддає перевагу.

Будь-який з цих результатів мало позначиться на зовнішньополітичному курсі Німеччини. Навіть несподівана перемога Штайнмаєра не справить суттєвого впливу — врешті-решт, у коаліційному уряді він обіймає посаду міністра закордонних справ.

На українсько-німецькі відносини й надалі великою мірою впливатиме "стратегічне партнерство", яке Меркель та її попередник Гергард Шрьодер розвинули з Росією. Співпраця, стимулом якої є статус Росії як основного постачаль-

ника газу в Німеччину, великого торговельного партнера та ключового інвестора, має відчутний вплив на політику Німеччини щодо України.

Російсько-німецькі зв'язки зміцнюються: на недавній зустрічі між Меркель і президентом Росії Дмитром Медведевим у Сочі обговорювали кілька проектів, пов'язаних з енергетикою та комерцією, зокрема продовження співпраці у спорудженні газопроводу "Північний потік", яким російський газ через балтійські країни надходитиме до Німеччини, оминаючи Україну.

Меркель і Штайнмаєр заохочували та вітали недавній "порятунок" концерну Opel консорціумом, за яким стояв Кремль, за "збереження робочих місць для німців", що стало передвиборною рекламою для обох політиків. Критики кажуть, що угода економічно небездоганна, політична за своєю природою та підкреслює дедалі більший вплив Росії на Німеччину.

Тісні російсько-німецькі зв'язки роблять Берлін вкрай чутливим до зовнішньополітичних потреб Москви. Певною мірою вони пояснюють завзяття, з яким Меркель торік зупинила амбіції України стосовно Плану дій щодо членства в НАТО, якому шалено протистойть Москва. Вони також допомагають зрозуміти, чому Німеччина не хотіла підтримати Україну в Євросоюзі — це ще одна дразлива тема з огляду на заяву Кремля про "зону привілейованих інтересів" у країнах "близького закордону". Мовчанка Меркель на прес-конференції в Сочі, коли Медведев зно-

ву заявив про рішення фактично розірвати відносини з Україною, також була промовистою.

Однак Україна не може завжди кивати на Росію, виправдовуючи свої власні хиби. Ключова причина стриманого ставлення Німеччини до України полягає в політичних розбіжностях всередині України, які перешкоджають послідовному втіленню політичної стратегії та прогресуванню реформ. Позицію Німеччини щодо України та ЄС можна підсумувати так: спершу реформи, які ми підтримаємо, а потім побачимо — але жодних обіцянок. Її опозиція до інтеграції України в НАТО пояснюється не тільки співпрацею з Росією, а й браком підтримки всередині самої України, що є наслідком неспроможності українських політиків, які пропагують вступ у НАТО, пояснити українцям пов'язані з цим вигоди.

Навіть до виборів Україна більш-менш знає, чого очікувати від нового німецького уряду. Хоча вра-

хування Німеччиною потреб Росії в регіоні буде важко змінити, українські можновладці повинні зосередитися на тих діях, які можуть вплинути на відносини, здійснюючи найважливіші реформи, особливо в енергетичному секторі. Водночас потрібно досягти згоди щодо послідовної зовнішньої політики, визначивши певні цілі та способи їх досягнення для того, щоб Україна могла розвивати відносини на свою користь. Україна також повинна довести можливість глибшої інтеграції в ЄС, показавши свою готовність: футбольна першість Євро-2012 — це можливість, яку не можна змарнувати.

Виборча кампанія в Німеччині, можливо, й розчарувала деяких аналітиків своєю млявістю, однак українським політикам було б корисно наслідувати приклад цивілізованих відносин між конкуруючими партнерами за коаліцією Меркель і Штайнмаєром.

Джеймс Марсон, асоційований експерт МЦПД, автор статей про Україну для Wall Street Journal і журналу TIME.